

ინფორმაციული სტრუქტურა: თეორია და
იმპლემენტაცია

(გერმანულენოვანი, ზეპირი, სპონტანურად
პროდუცირებული ტექსტის მაგალითზე)

INFORMATION STRUCTURE: THEORY
AND IMPLEMENTATION

(ON THE EXAMPLE OF ORAL, SPONTANEOUSLY
PRODUCED GERMAN TEXT)

სოფიო მუჯირი

Sophie Mujiri

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: ტექსტის ინფორმაციული სტრუქტურა,
სეგმენტაცია, პროსოდია, სემანტიკა, კომპოზიცია

Keywords: information structure of the text, segmentation,
prosody, semantics, composition

ტექსტის ინფორმაციული სტრუქტურის შესწავლა გულისხმობს მისი კორელაციის კვლევას ტექსტის პროსოდიულ სტრუქტურასთან, პრაგმატიკასა და კომპოზიციასთან.

ინფორმაციული სტრუქტურის პრეისტორია მჭიდროდაა დაკავშირებული წინადადების, შემდეგში კი მიკრო- და მაკრო-ტექსტის თემა-რემული სტრუქტურის კვლევასთან, რომელიც თითქმის ყველა ლინგვისტურ მიმართულებასა და სკოლაში მიმდინარეობდა. მათგან უმთავრესად აღსანიშნავია ლოგიკურ-გრამატიკული და ფსიქოლოგიური (ა. არნო, კ. ლანსლო, პ. ნიკოლი, პ. პაული, პ. შტეინთალი, გ. გაბელენცი, კ. ბოოსტი და სხვ.), ლინგვისტურ-სისტემური (ვ. ჩეიფი, პ. სგალი, ვ. ბოგდანოვი, ი. ბარანოვი და სხვ.) და ფუნქციონალურ-ლინგვისტური კონცეფციები (ვ. მათეზუსი, ფ. დანეში, პ. ადამეცი, ჯ. ფირბასი, პ. სგალი და სხვ.). „წინადადების აქტუალური დანაწევრებისა“ (ვ. მათეზუსი) და „კომუნიკაციური დინამიზმის თეორიების“ (ჯ. ფირბასი) თვალსაზრისების ალტერნატივებად უნდა ჩავთვალოთ „ფორმალური ფოკუსის“ (ნ. ჩომსკი, რ. იაკენდოფი, ა. სტეჩოვი, ს. უმანი და სხვ.) და „ტექსტის კომუნიკაციურ-ინფორმაციული ცენტრების“ კონცეფციები (ი. ტორსუევა, ი. ლაპტევა, გ. ზოლოტოვა), ასევე „სემანტიკური პრედიკატის კონცეპტი“ (ნ. ჟინკინი, ა. ნოვიკოვი, ტ. დრიზდე, ბ. სტუპაკოვა და სხვ.).

ინფორმაციული სტრუქტურის მრავალმხრივი კვლევის მიუხედავად, დღემდე დაუზუსტებელი რჩება ისეთი საკითხები, როგორიცაა: თემის, რემის (ფოკუსის), ტრანსმისიის და მათი შემადგენელი კომპონენტების ობიექტური, კომპლექსური კრიტერიუმებით გამოყოფა, ტექსტის თემა-რემული სტრუქტურის კორელაცია ტექსტის იერარქიულ ერთეულებთან, ასევე თემა-რემის დისტრიბუციის კანონზომიერებები ზეპირ ტექსტში.

ჩვენი კვლევის მასალაა ზეპირი, სპონტანურად პროდუცირებული ტექსტი, რომელშიც მოსაუბრე დროის სიმცირის გამო, ნაკლებ ყურადღებას აქცევს მორფოსინტაქსური საშუალებების

შერჩევა-გამოყენებას. ასეთ ტექსტში მკვეთრად იზრდება ინტონაციის როლი. ემიტენტის კომუნიკაციური ინტენციის გადაცემა და მისი ადეკვატური აღქმა მსმენელის მიერ, ხორციელდება პროსოდიული სიგნალების მეშვეობით. პროსოდიამჟღერ ტექსტში წარმოადგენს ინფორმაციულად რელევანტური სეგმენტებისა და მათი საზღვრების რეფლექტირების საშუალებას. მოსაუბრის მიერ ტექსტის არტიკულაციური, პაუზალური სეგმენტაცია, რომელიც განპირობებულია პრაგმატული ფაქტორებით, საფუძველია ტექსტის ინფორმაციულ-პროსოდიულ სეგმენტებად დანაწევრებისათვის. ეს ინფორმაციულ-პროსოდიული სეგმენტები დაკავშირებული არიან როგორც ერთმანეთთან, ასევე ტექსტის თემა-რემულ დანაწევრებასთან, ტექსტის სემანტიკასთან, კომპოზიციასთან და ტექსტის იერარქიულ ერთეულებთან. ჩვენი კვლევის მიზანს წარმოადგენს ასევე ინფორმაციულ-პროსოდიულ სეგმენტთა დისტრიბუციის თავისებურება ზეპირ სპონტანურ ტექსტში.

ლიტერატურა:

- Büring, D. (2006).** Intonation und Informationsstruktur. In: Hardarik Blüh-dorn, Eva Breindl und Ulrich H. Waßner (Hrsg): Verstehen. Grammatik und darüber hinaus. Berlin/New Jork: Mouton de Gruyter. 144-163.
- Fery, C. (2011).** Informationsstruktur: Begriffe und grammatische Korrelate In: Mapping zwischen Syntax, Prosodie und Informationsstruktur (Akten des 37. Linguisten-Seminars, Kyoto, Hrsg. japanische Gesellschaft für Germanistik). München. Iudikum Verlag GmbH. S.7-147.
- Hetland, Jorun & Molnar, Valeria.** Informationsstruktur und Reliefgebung. (2001). In: VII. Communication-theoretik prerequisites and language-independent tertia comparationis. S. 617-633.

The study of the information structure of the text implies the research of its correlation with the prosodic structure of the text, pragmatics and composition.

The background of the information structure is closely linked with the research of the sentence and the thematic-rhematic structure of the micro and macro text. Such research has been implemented in almost every linguistic direction and school. Out of these, special mention should be made of the following schools: logical-grammatical and psychologist (A. Arnaud, K. Lanslau, P. Nicol, H. Paul, H. Steintal, G. Gabelenz, K. Boost and others), linguistic-systematic (W. Chafe, P. Segal, Bogdanov, Baranov etc.) and functional-linguistic concepts (V. Matthesius, F. Danesh, P. Adamets, J. Firbas, P. Segal etc.). The alternatives of the concepts of „actual fragmentation of the sentence” (V. Matthesius) and „communicative dynamism” (J. Firbas) are the concepts of “Formal focus” (N. Chomsky, R. Jakendof, A. Stechov, S. Ulman etc.) and the communicative-informational centers of the text (I. Torsueva, O. Lapteva, G. Zolotova), as well as the concept of “semantic predicate” (N. Jinkin, A. Novikov, T. Drizde, B. Stupakova and so on).

Despite diverse research of the informational structure, there are several issues to be investigated, for instance: distinction of the theme, rheme (focus), transmission and their components based on objective criteria, correlation of the thematic-rhematic structure of the text with the hierarchical units, identification of the rules of distribution of theme and rheme in the oral text.

The material of our research is oral, spontaneous text in which the speaker, due to the lack of time, neglects the selection and use of appropriate morphosyntactic means. In such text, much depends on the intonation. The transfer of the communicative intention of the speaker and its adequate perception by the hearer is based on prosodic signals. In the oral text, prosody is the means for the reflection of informationally relevant segments and identification of their borders. The articulatory,

pausal segmentation of the text by the speaker, conditioned by the pragmatic factors, is the basis for the fragmentation of the text into informational-prosodic segments. These informational-prosodic segments are interconnected and also connected with the thematic-rhematic fragmentation of the text, its semantics, composition and hierarchical units. Our research also aims to identify the peculiarities of distribution of informational-prosodic segments in a spontaneous oral text.

References:

- Büring, D. (2006).** Intonation und Informationsstruktur. In: Hardarik Blüh-dorn, Eva Breindl und Ulrich H. Waßner (Hrsg): Verstehen. Grammatik und darüber hinaus. Berlin/New Jork: Mouton de Gruyter. 144-163.
- Fery, C. (2011).** Informationsstruktur: Begriffe und grammatische Korrelate In: Mapping zwischen Syntax, Prosodie und Informationsstruktur (Akten des 37. Linguisten-Seminars, Kyoto, Hrsg. japanische Gesellschaft für Germanistik). München. Iudikum Verlag GmbH. S.7-147.
- Hetland, Jorun & Molnar, Valeria.** Informationsstruktur und Reliefgebung. (2001). In: VII. Communication-theoretik prerequisites and language-in-dependent tertia comparationis. S. 617-633.